LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
15.3.2021

Puolustusvaliokunnalle

VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Sotilaallinen liikkuvuus ja Verkkojen Eurooppa -rahoitusväline

EU:n komissio antoi 6.6.2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) No 1316/2013 ja (EU) No 283/2014 kumoamiseksi. Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineestä voidaan hakea rahoitusta yleiseurooppalaisen TEN-T -liikenneverkon hankkeisiin, joilla tavoitellaan TEN-T-asetuksen mukaisten ydinverkon (tavoitevuosi 2030) ja kattavan verkon (v. 2050) toteuttamista. Rahoituksen painopiste on CEF-asetuksessa nimetyillä ydinverkkokäytävillä ja ydinverkon osilla. Kattavan verkon rahoittamisesta vastaavat suurelta osin jäsenvaltiot.

Verkkojen Eurooppa –asetuksesta päästiin lainsäädäntöelinten kesken yhteisymmärrykseen trilogineuvottelussa 11.3.2021. Siihen kiinteästi liittyvästä vuosien 2021–27 rahoitusasetuksesta (Multiannual financial framework, MFF) saavutettiin yhteisymmärrys heinäkuussa 2020 pidetyssä Eurooppaneuvostossa. Verkkojen Eurooppa –asetuksesta neuvosto ja parlamentti saavuttivat osittaisen sovun jo 7.3.2019, ainoastaan MFF-neuvotteluissa ratkaistavan budjetti ja tähän keskeisesti liittyvät säännökset olivat ratkaisematta.

CEF2-asetuksen mukaan rahoituskaudella 2021–27 Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineestä on liikennehankkeisiin käytettävissä rahoitusta seuraavasti (vuoden 2018 hintataso):
- liikenteen yleinen määräraha 11,4 miljardia euroa
- sotilaallinen liikkuvuus 1,5 miljardia euroa
- koheesiorahoitus 10 miljardia euroa (vain koheesiomaiden käytössä).

Verkkojen Eurooppa –rahoitusvälineen kautta esitetään hallinnoitavaksi 1,5 miljardin euron arvosta sotilaallisen liikkuvuuden hankkeita. Tämä rahoitus on Turvallisuuden ja puolustuksen otsakkeen alla rahoituskehyksessä.

Neuvoston ja parlamentin neuvottelutuloksen mukaan sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta voidaan myöntää sekä kattavan että ydinverkon hankkeille. Hankkeiden tulee olla ns. kaksoiskäyttöhankkeita eli niille on oltava sekä sotilaallinen että siviilitarve. Tukea voi saada sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin enintään 50% tukikelpoisista kustannuksista. Hankkeiden kriteerit täsmennetään myöhemmin komission täytäntöönpanoasetuksella.

Puolustusneuvosto on 15.7.2019 hyväksynyt sotilaallisen liikkuvuuden vaatimukset. Komission liikenteen pääosasto (DG MOVE) on valmistellut kaksoiskäytön vaatimukset, ts. mille sotilaallisille vaatimuksille on myös siviilipuolen tarve. Ne hyväksyttiin kesällä 2020. Komissio antaa täytäntöönpanoasetuksen kaksoiskäytön kriteereistä, kun Verkkojen Eurooppa –asetus on virallisesti hyväksytty (vuonna 2021). Tukea voidaan hakea, kun CEF-asetus on tullut voimaan ja ensimmäinen hakukierros käynnistetään.

Kansallista sotilaallisen liikkuvuuden ohjelmaa on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön ja puolustusministeriön ohjauksessa. Puolustusvoimat ja Väylävirasto kartoittivat sopivia kohteita syksyllä 2020. Kansalliset hakukohteet tullaan yhteensovittamaan vuonna 2021 valmistuvan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) kanssa.